

Moskova Devrim Okulu Işıltısını Nasıl Kaybetti (How Moscow Lost Its Luster as the School of Revolution) New York Times / 20 Mart 2017 / Francis Beckett

1917 Kasım'ın da Bolşevik devriminden sonra Sovyet devleti solcular için bir ümit, Moskova da haç yeri oldu. Büyü bozulmadan 40 yıl önce dünya bunun yerini alacak şeyi bekliyordu.

Özgün cazibeyi görmek çok kolaydır. 1917 de Fransa ve Belçika'nın kan gölüne dönen topraklarında insanlar sinek gibi ölüyorlardı. Bu ölen insanlar, büyük kısmı ülkeleri için en büyük fedakarlığı yapan, oy hakkı bile olmayıp ölümleri

yüzünden aileleri yoksulluk çekerken zenginlerin daha da zengin olduğu ülkelerdeki işçilerdi.

Bu yüzden Vladimir Lenin'in mesajları gönüllü dinleyiciler bulmuştu.

Savaşa katılan ülkelerde acilen

Harry Pollitt

komünist partiler kuruldu. Harry Pollitt adındaki genç bir kazan işçisi ileride

İngiltere'nin komünist lideri oldu. Nedenini de kendi şöyle özetledi "benim gibi işçiler ve çevremdekiler patronlar sınıfını yenip iktidara geldi"

Pollitt gibi insanlar zengin ve güçlüler aşırı şekilde saldırınca Sovyetleri çok sevdi. Sovyetlerin devrimci fikirlerini "ülkelerin ruhunu ve sağlığını yok eden siyasi doktrinler" olarak tanımlayan Winston Churchill "doğu perişan karışıklık içinde hastalıklı olup vebaya karşı direnir gibi duran Rusya sadece yaralı değil ayrıca yere serilmiş vaziyette" demişti.

Sovyet devletinin uluslar arası dostları çok olduğu gibi oldukça da aktiftiler. Bunlar Lenin'in Sovyet modeline arka çıkmaktaydılar. Bu nedenle Lenin Komünist Enternasyonal, bilinen adıyla Komintern'i kurdu. Bu sayede ve onunda kişisel desteği ile her yerde devrimci sosyalist partiler kuruldu. Bunlar arasında 1919 da kurulan ABD komünist partisi ile bir yıl sonra kurulan İngiliz ve Fransız komünist partileri de vardı.

Moskova yabancı komünistlerin Mekke'si oldu. Moskova tehlikeye düşen biri için göçmenlik yeri olduğu gibi etkilenme, destek ve para alma yeri de oldu. 1926 yılında yabancı komünistleri eğitmek için Moskova da Lenin Uluslar arası okulu kuruldu. Bir araştırmaya göre 12 yıl hizmet veren bu okulda 370 Alman, 320 Çek, Fransa Polonya İtalya ABD ve Çin den 200 er Avusturya İngiltere İspanya ve Finlandiya dan 100 er kişi eğitim gördü.

Lenin okulunun öğrencileri ve okulu ziyaret eden yabancı komünist liderler Lux otelde kaldılar. Burası şehrin merkezinde sade ama çok yönlü bir oteldi. Orada uyuyorlar yemek yiyip Rus votkası ve güçlü Georgian brand'si gibi devrimci söylemlerle birbirlerini

sarhoş ediyorlardı.

Komintern ajanları bütün dünyaya yayıldı ama buralarda sonsuza kadar kalamazlardı. Polis yaptıklarını keşfedince ya hapse ya da Rusya ya geri yolluyordu. İngiltere de polisi uzun süre meşgul eden ajan Max Petrovsky idi. Bu kişi 1924 den 1929 a kadar İngiltere ve Fransa komünist partilerine temsilci olarak gönderilmişti.

Bu kişi 1882 yıllarında Rusya veya Ukrayna da David Lipetz veya Max Goldfarb adıyla doğmuştu. Hayatı boyunca bir dizi sahte isim kullandığından güvenilebilir detaylardan uzağız. Önce Yahudi sosyalist Bund üyesi olduğundan çarın polisini atlatmak için sonra da 1917 devriminden önce de ABD de ki sosyalist gazete The Jewish Daily Forward'a yardım ettiğinden dolayı Amerikan görevlilerini atlatmak için de sahte isimler kullandı.

Harry Pollitt, Bob Stewart ve Rose Cohen Moskova da

İngiltere de Bennett adı altında Moskova'nın otoritesi dahilinde konuştu. Sovyet diplomat Maxim Litvinov'un İngiltere doğumlu eşi Ivy Litvinov'a göre Bennett gördüğü en çirkin ama çok çekici adamdı.

1920 de Londra'ya geldiğinde Rose Cohen adında başka bir Komintern ajanı da dünyayı gezerek parti için fonları dağıtıp Britanya'ya geri döndü. R.Cohen ve Petrovsky birbirlerine aşık oldular.R.Cohen Londra'nın doğu yakasından fakir bir Yahudi ailesinin canlı, zeki, kahverengi gözlü ve uzun, koyu kahverengi saçlı bir kadındı.

Petrovsky ve Cohen evlendikten sonra 1929 yılında Moskova'ya yerleştiler ve oğulları Alyosha burada doğdu. 1924 yılında Lenin öldükten sonra Joseph Stalin lider olarak görüldü .Bir müddet her şey yerinde gitti. Max hükümette önemli bir göreve atandı. Rose ise İngilizce yayınlanan Moskova Daily News'un yabancı editörü oldu.

Rüya 1937 yılında bitti. Sürgündeki Leon

Maxim Litvinov

Troçki'ye duydukları sempati yüzünden tutuklandılar ve kısa süre sonra infaz edildiler. Alyosha yetimhaneye gönderildi ve ebeveynlerini bir daha göremedi.

Stalin'in tasfiyeleri yüzünden Moskova'yı zalim bir zorbalıktan ziyade umut ışığı olarak görmek çok zor oldu. Fakat bazı kişiler umut ışığı olarak görebilmeyi sürdürdü. Çünkü 1937 de dünya çok kasvetli görünüyordu. Hitler Almanya'yı idare ederken Mussolini İtalya'yı yönetiyor ve faşistler İspanya iç savaşını kazanıyordu. Büyük Buhran yüzünden İngiltere ve ABD sefaletle yüz yüze kaldığında kapitalizmin ölüm yorgunluğuna bakan komünistlere yüzünü döndü.

Harry Pollitt Rusya da tiranlığı yıkanları " işçi sınıfına asla yanlış bir şey yapmazlardı " diye görüyordu. Pollitt, Petrovsky ve Cohen' i arkadaşı olarak benimsemişti ama onların hatalar yaptığını düşündü. Yumurta kırmandan omlet yapılamazdı.

Rose Cohen

Böylece Uluslar arası Lenin okulu mezunları gibi sadık yoldaşlar ve Komintern ajanları, anarşistleri ve Troçkistleri avlamayı öğrendiler.

Fransız komünist lider Andre Marty uluslar arası tugaylarda siyasi subay olarak İspanya da savaşa gitti. Orada Troçki 'ye sempati duyanları infaz etti. Marty ve diğerleri bu infazları " halkın düşmanları " olarak adlandırdı. Bu terim bugün bile şok edicidir.

Marty unutulmaz bir şekilde Ernest Hemingway' in Çanlar Kimin İçin Çalıyor eserinde canlandırılmıştır. " Pek çok kişi onu da sonunda lanetledi onlara insan olarak üzüldü, kendine her zaman bunu söyledi ve kendine ait son gerçek fikirlerinden biri de bu idi"

Bulgar komünisti Georgi Dimitrov Sovyetler birliğinin en karanlık sırlarını biliyordu. Ülkesinde siyasi faaliyetlerinden dolayı 1923 yılında ölüme mahkum edilince Yugoslavya'ya kaçtı sonra da Almanya'ya yerleşti. 1933 yılında Almanya da Hitler'in parlamento yönetimini askıya almak için bahane olarak kullandığı Reichstag yangınında suç ortağı olduğu iddiasıyla Naziler tarafından tutuklandı. Böyle zor bir zamanda Dimitrov yargılanması sırasında üstün bir cesaretle kendi kendini savundu.

Yargı da "sanık bir komünist olarak kendimi savunuyorum ben saygın bir devrimci olarak siyasi onurumu, komünist ideolojimi ve ideallerimi savunuyorum" dedi.

Kanıt yetersizliği nedeniyle beraat etti ve önce

Paris'e oradan da Moskova'ya taşındı. Orada bir kahraman olarak 1935 de Komintern sekreterliğine atandı. 1944 de yirmi yıl sürgünde kaldıktan sonra komünist partiyi yönetmek için Bulgaristan'a döndü. 1946 yılında ise Bulgaristan'ın başbakanı oldu.

Dimitrov, Marty gibi masum insanların cesetlerine el koyan karışık bir kariyerçi değildi. Büyük ödül yolunda sıkıntıya ve haksızlığa uğradı.

2.dünya savaşında faşizme karşı ittifak sayesinde komünist partiler gelişti. 1943 yılında Stalin Komintern'i lağvedince yabancı ülkelerin komünist partileri bağımsız bir şekilde hareket etmeye başlayıp Sovyet dış politikasının aracı olmayıp yeni bir çağın eşiğinde göründüler. Savaş bitince Stalin onlar üzerindeki kontrolünü tekrar başlattı.

Georgi Dimitrov

1947 yılında Stalin Moskova'nın kararlarını dünya çapındaki komünist partilere iletmek için Komünist Enferyasyon Bürosu (Cominform) nu kurdu. İngiliz komünist

partisi söz konusu olduğunda Stalin bizzat savaş sonrası manifestolarının taslaklarına bizzat müdahale etti.

Komintern ile Cominform arasındaki fark Cominform' un kararları iletilmesi idi. Artık Kremlin dışından herhangi birinin bunları hazırlamaya katılmadığına dair bahane yoktu. Yeni ajansın ilk testi 1948 yılında Yugoslavya'nın bağımsızlığı düşünen mareşal Tito'nun artık bir kahraman değil bir hain olduğunun Moskova da kararlaştırılması idi. Yabancı ülkelerdeki komünist partilerde yeni durumu çabucak kabul ettiler.

1953 yılında Stalin öldükten sonra Nikita Khrushchev atanma mücadelesinde üstünlük sağladı. 1956 yılında parti kongresinin gizli bir oturumunda –muhabirlerin ve yabancı komünistlerin gelmemesi üzerine– Khrushchev Stalin'in 30 yıl boyunca Sovyetler birliğine verdiği terörü açıkça ortaya döktü.

Nikita Khrushchev

Şimdiki yeni nesil Pollitt, Dimitrov, Petrovsky ve Cohen gibi büyük ve adil şeyler için sadık insanlar üretmedi. Emin olmak

Sonunda Moskova'nın işaret

gerekirse dünyanın dört bir yanındaki komünist partiler birçok sağlam gönüllü ile dost kalıp bazı genç idealistleri işe aldılar. Ancak 1956' nın bir dönüm noktası olduğunu ve Sovyetler birliğinin geri dönülemeyecek bir şekilde kirlendiğini söyledi. Bunun sonrasında komünistler kendilerini Moskova'ya karşı tanımlayacaklardı.

Francis Beckett

Bu makale New York Times Gazetesinin Red Century adında Bolşevik devriminin 100 yıl dönümü nedeniyle hazırladığı yazı dizisinin 4. makalesi olup Francis Beckett tarafından yazılmış ve 20 Mart 2017 de New York Times internet sitesinde yayınlanmıştır.